

*Як про це забути?
Голодомор 1932-1933 років*

Колекція інженера Александра Вінербергера

- Радянська влада вилучала та знищувала фотодокази Голодомору. Лише одиницям вдавалося зробити та зберегти такі світлини. Серед них найбільше вирізняється австрійський інженер Александр Вінербергер, який з 1932-го по 1933 рік працював на харківському заводі "Пластмас".
- Його відомі фото стали жахливою ілюстрацією штучного голоду у тодішній столиці радянської України Харкові.
- Коли "власть рабочих и крестьян" зрозуміла, що голодні селяни будуть стікатися в міста, то припинила продаж залізничних квитків на шість місяців.
- Їх можна було дістати лише за урядовими картками. Тоді ж заборонили відправляти й продукти залізницею чи поштою по всій країні, щоб містяни не могли допомогти своїм родичам у селах.
- Більшість зі зроблених ним знімків на фотоапарат "Лейка" були зняті саме в Харківській області. У жовтні 1933 року з допомогою австрійського дипломата Гейнріха Пахера вони були передані диппоштою до Відня.

"Якщо ворог не здається – його знищать".

Авторський підпис зроблений Александром Вінербергером

«Червоний альбом» Александра Вінербергера

Das Arbeiterparadies.

U. d. S. S. R.

Die Hungertagödie in Südrussland

1933

Жертви голоду. Харківщина, 1933 р.

Жертви голоду. Харківщина, 1933 р.

*Оголошення на околицях
Харкова. 1933р.*

*«Мертві від голоду та люди при смерті біля паркану
Озерянської церкви у Харкові». Авторський напис*

*Жертви голоду на вулицях Харкова – столиці
УРСР, 1933 рік*

Голодні селяни у пошуках їжі. Харківщина, 1933р.

- Загалом за час перебування в Харкові Александр Вінербергер, ризикуючи бути заарештованим, створив близько **ста світлин міста періоду Голодомору**.
- **Альбом із 25 фото** він передав австрійському кардиналу Теодору Інніцеру. Той створив організацію для порятунку голодних. Але СРСР не дозволив допомагати.
- Оригінали фотографій зберігаються в архіві Венської єпархії в колекції кардинала Теодора Інніцера

Черги за хлібом в магазин Торгсина. Харків, 1933.

Колекція світлин фотографа Марка Желізняка

- Фотоаматор із села Удачне на Донеччині зафіксував на камеру колективізацію, розкуркулення, відбирання хліба, виселення до Сибіру й Голодомор 1932-1933 років. Свої коментарі на звороті світлин написав лише у другій половині 1950-х, після смерті Сталіна.
- Орієнтовно **30 світлин** в архівній колекції

Активісти с. Удачне Донецької області з конфіскованими колосками біля сільради, 1932 р.

Похорони сільського активіста в с.Сергіївка Красноармійського району Донецької області, 30-і рр

Селяни с. Іллінці Вінницького округу на зсипному пункті під час здачі хліба державі. с. Іллінці, 1929 р.

*Зважування зерна в колгоспі імені Л.М.Кагановича
Дніпропетровської області. с. Мар'ївка.*

*Діти збирають мерзлу картоплю на колгоспному полі села
Удачне Донецької області. 1933 рік*

Розкуркулена сім'я біля свого будинку в с. Удачне
Донецької обл.
ЦДКФФА України ім.Г.С.Пшеничного, од. обл. 3-1101

Світлини Миколи Боканя

Серед фотографій персонального походження варто відзначити й роботи простого українця-селянина Миколи Боканя. Він зафіксував агонію власної родини, а світлини доповнював промовистими підписами, зокрема: "300 днів (триста!) без куска хліба к скудному обіду 2/IV, 1933 г

- Загалом зберігається близько 2000 світлин що відтворюють масову колективізацію господарств українського селянства: відбирання худоби, реманенту, зерна, вилучення майна у заможних селян, пошуки хліба на їх подвір'ї, виселення і розкуркулення селян. Безперечним доказом нищення українського селянства, можна вважати світлини проведення хлібозаготівельних кампаній.

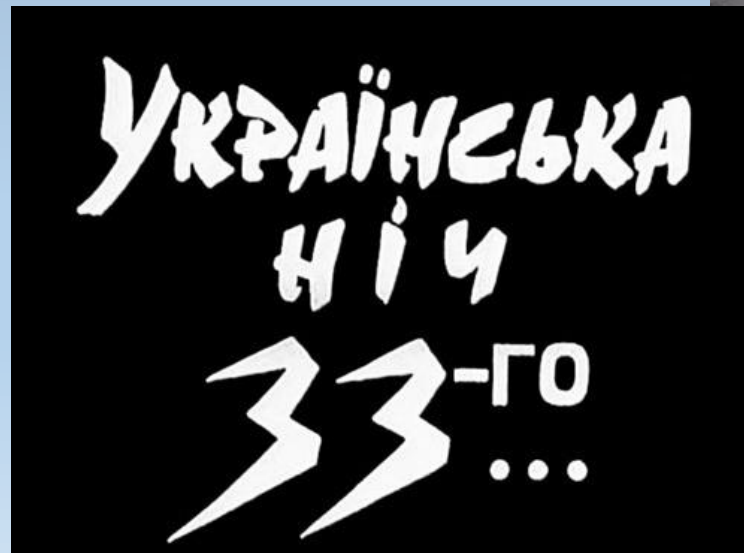
Голосові свідчення

- Зберігається **172 фонодокументи** Комісії Конгресу США з розслідування Голодомор 1932-1933 рр. в Україні. Усні свідчення зібрані з різних регіонів України (Харківської, Полтавської, херсонської, Одеської, Дніпропетровської областей)

Кінодокументи

- Про Голодомор знято велику кількість фільмів і телепередач найвідоміші
- «Незнаний Голод» (1983, Канада),
- «Жнива розпачу» (1984, Канада),
- «33-й, свідчення очевидців» (1989),
- «Під знаком біди» (1990),
- «Українська ніч» (2002),

- 1. УКРАЇНСЬКА НІЧ 33-ГО... Фільм 1-й "Страх або українізація". Глава 1-а, кінофільм, 3 ч., 1994 р. Арх. №12172. Укртелефільм. Режисер В. Георгієнко.
- 2. УКРАЇНСЬКА НІЧ 33-ГО... Фільм 1-й "Страх або українізація". Глава 2-а, кінофільм, 3 ч., 1994 р. Арх. №12173. Укртелефільм. Режисер В. Георгієнко.
- 3. УКРАЇНСЬКА НІЧ 33-ГО... Фільм 1-й "Страх або українізація". Глава 3-а, кінофільм, 3 ч., 1994 р. Арх. №12174. Укртелефільм. Режисер В. Георгієнко.
- 4. УКРАЇНСЬКА НІЧ 33-ГО... Фільм 2-й "Жах або розстріляне відродження". Глава 1-а, кінофільм, 3 ч., 1994 р. Арх. №12175. Укртелефільм. Режисер В. Георгієнко.
- 5. УКРАЇНСЬКА НІЧ 33-ГО... Фільм 2-й "Жах або розстріляне відродження". Глава 2-а, кінофільм, 3 ч., 1994 р. Арх. №12176. Укртелефільм. Режисер В. Георгієнко.
- 6. УКРАЇНСЬКА НІЧ 33-ГО... Фільм 3-й "Гільйотина". Глава 1-а, кінофільм, 3 ч., 1995 р. Арх. №12177. Укртелефільм. Режисер В. Георгієнко.
- 7. УКРАЇНСЬКА НІЧ 33-ГО... Фільм 3-й "Гільйотина". Глава 2-а, кінофільм, 3 ч., 1995 р. Арх. №12178. Укртелефільм. Режисер В. Георгієнко.
- 8. УКРАЇНСЬКА НІЧ 33-ГО... Фільм 4-й "Справа Грушевського". Глава 1-а, кінофільм, 3 ч., 1998 р. Арх. №12179. Укртелефільм. Режисер В. Георгієнко.
- 9. УКРАЇНСЬКА НІЧ 33-ГО... Фільм 4-й "Справа Грушевського". Глава II, кінофільм, 3 ч., 1998 р. Арх. №12180. Укртелефільм. Режисер В. Георгієнко.

Фільми на основі кіно- та фотодокументів ЦДКФФА України ім. Г. С. Пшеничного та Російського державного архіву кінофотодокументів розповідають про штучний Голодомор 1932 – 1933 рр. в Україні. Свідки тих подій – жителі с. Яреськи Шишацького району Полтавської області діляться спогадами.

- 10. ЗАЖУР-ГОРА. Кінофільм, 3 ч., 1990 р. Арх. №12411. Укртелефільм. Режисер В. Георгієнко.

Фільм про освячення хреста на Зажур-горі, де буде споруджено пам'ятник жертвам Голодомору 1932 – 1933 років "Дзвін пам'яті" поблизу сіл Мгар та Вільшанка Лубенського району Полтавської області. Спогадами діляться свідки Голодомору.

- 11. 33-й. СВИДЧЕННЯ ОЧЕВИДЦІВ. Кінофільм, 6 ч., 1989 р. Арх. №11006. Укркінохроніка. Режисер М. Лактіонов-Стезенко.

Фільм про Голодомор в 1933 році в Україні. Очевидці тих подій дають інтер'ю. Використані кінодокументи про голод в країні в 1921 – 1922 рр.

- 12. КРИК. Кінофільм, 1989 р. 3 ч. Арх. №11161. Укркінохроніка Режисер О. Криварчук.

Жителька с. Котюжинці Калинівського районну Вінницької області згадує про голод 1932 – 1933 рр.

- 13. ЧАС РОЇННЯ. Кінофільм, 2 ч., 1988 р. Арх. №10968. Укркінохроніка. Режисер В. Костенко.

Жителі одного із сіл Решетилівського району Полтавської області згадують часи голоду 1932 – 1933 рр.

- 14. И ГОЛОС НАШ УСЛЫШИТ МИР. Кінофільм, 5 ч. 1989 р. Арх. №10944. Укртелефільм. Режисер Р. Синько.

Безіменне кладовище жертв штучного голоду 1932 – 1933 рр. в Україні.

- 15. МАЛІ ГУЛЯКИ. Кінофільм, 2 ч., 1989 р. Арх. №11163. Укркінохроніка. Режисер Ю. Терещенко.

Житель с. Малі Гуляки Київської області М. Дебальчук розповідає про те, як він записував у зошит кількість померлих мешканців села під час голоду в 1930-і роки.

- 16. ОЙ, ГОРЕ, ЦЕ Ж ГОСТІ ДО МЕНЕ. Кінофільм, 3 ч., 1989 р. Арх. №11010. Укркінохроніка. Режисер П. Фаренюк.

Про драматичну долю сільської жительки, яка пережила Голодомор.

- 17. ПІД ЗНАКОМ БІДИ. Кінофільм, 5 ч., 1990 р. Арх. №11153. Київнаукфільм. Режисер К. Крайній.

Про Голодомор 1932 – 1933 рр. у чорноземних регіонах України і Північного Кавказу. Використані кінокадри часів колективізації та індустріалізації. Учасники подій дають інтерв'ю.

- 18. ...І БОГОМ, І ЛЮДЬМИ. Кінофільм, 3 ч., 1991 р. Арх. №11353. Укркінохроніка. Режисер Ю. Терещенко.

Фільм про долю О. Валігури, який дитиною пережив Голодомор 1932 – 1933 рр. в Україні, ув'язненого за написання «антирадянського» листа на адресу уряду.

- 19. ЖНИВА РОЗПАЧУ. Відеофільм, 1984 р. Арх. № А 411. Комітет дослідження голоду в Україні (Торонто, Канада). Режисери С. Новицький, Ю. Луговий.

Фільм про Голодомор в Україні в 1932 – 1933 рр. побудовано на кіно- та фотодокументах. Інтерв'ю дають свідки Голодомору – колишні громадяни УРСР, дипломати, журналісти, історики.

- 20. ГОЛОДОМОР. УКРАЇНА, ХХ СТОЛІТТЯ. ТЕХНОЛОГІЯ ГЕНОЦИДУ. Відеофільм, 2005 р. Арх. № А 509. Національна телекомпанія України. Режисер В. Дерюгін.

Фільм про причини та наслідки Голодомору 1932 – 1933 рр. в Україні як геноциду українського народу. Спогадами діляться свідки подій. Використано архівні документи.